

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om nedlæggelse af Roskilde universitetscenter [af Halvgaard m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. XXVII. Fremsat 12/3 75).

Formanden:

Sammen med denne sag behandles den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om afvikling af Roskilde universitetscenter [af Gerda Møller m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. XXXVI. Fremsat 2/4 75).

Forslagene sattes til forhandling.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Som jeg har nævnt før under den debat, som vi har haft om Roskilde universitetscenter, rejste jeg straks efter min tiltræden spørgsmålet om forholdene på centret, og jeg sagde samtidig, at jeg fandt det vigtigt, at vi i den nuværende situation ikke handlede overilet, uanset den meget alvorlige kritik, som var blevet rettet mod centret fra mange sider. Jeg iværksatte derfor en række foranstaltninger, der skulle sikre, at basisuddannelserne på centret fulgte den linje, som har været intentionen bag uddannelsernes etablering. Foranstaltningerne blev præsenteret i uddannelsesudvalget og tiltrådt af udvalget. Det drejer sig, som det sikkert vil være bekendt, om fire former for foranstaltninger.

For det første blev der nedsat et fagligt udvalg for hver basisuddannelse, med bl. a. den opgave at fastlægge det faglige indhold i basisuddannelserne. For det andet indføres der såvel eksamen efter første års studium ved basisuddannelsen som ved basisuddannelsens afslutning. For det tredje vil der blive sørgt for større lærerindflydelse i arbejdet i basisuddannelsen. Endelig er spørgsmålet om

studerendes ansættelse som undervisningsassistenter taget op til overvejelse i undervisningsministeriet. Der er udarbejdet et forslag til ændring af de gældende bestemmelser, således at studerende kun kan ansættes i disse stillinger i helt ekstraordinære tilfælde og kun med ministeriets godkendelse. Rene hjælpelærerfunktioner skal dog fortsat kunne varetages af studerende. Forslaget er i øjeblikket sendt til rektorkollegiet til udtalelse.

Endvidere har Roskilde universitetscenter over for ministeriet afgivet en redegørelse, hvoraf det bl. a. fremgår, at man er indstillet på, at der for hver overbygningsuddannelse skal være fagstudienævn.

I undervisningsudvalget modsatte fremskridtspartiet sig ikke, at disse foranstaltninger blev sat i gang, og derfor undrer det mig, at man ikke afventer resultatet af dette arbejde. På denne baggrund finder jeg det formålsløst at drøfte den foreslåede folketingsbeslutning fra fremskridtspartiet.

Det konservative folkeparti har jo fremsat et lignende forslag. Jeg synes, det er vigtigt her at understrege, at eksperimentet med basisuddannelserne ved Roskilde universitetscenter ikke må blive ødelagt. Det konservative folkepartis forslag til folketingsbeslutning vil indebære en egentlig afslutning på dette eksperiment. Med de initiativer, som jeg nu har taget, vil der derimod være mulighed for, at det kan fortsætte. De initiativer, som jeg har taget, har undervisningsudvalget, som jeg sagde lige før, tiltrådt. Samtidig er udvalget hele tiden blevet holdt løbende orienteret om, hvad der er tilgået Roskilde universitetscenter i form af bekendtgørelser, cirkulærer m. v.

Må jeg minde om, at etableringen af Roskilde universitetscenter i sin tid og den forcerede udbygningstakt var imod socialdemokratiets ønske, men blev presset igennem af VKR-regeringen.

Endelig finder jeg det ejendommeligt, at det konservative folkeparti ikke kan vente med at tage stilling, indtil resultaterne af foranstaltningerne vedrørende Roskilde universitetscenter foreligger.

Jens Kristian Hansen (S):

De to forslag til folketingsbeslutning, vi behandler her i dag, er næsten identiske. Fremskridtspartiets forslagsstillere foreslår

[Jens Kristian Hansen.]

en nedlæggelse af Roskilde universitetscenter, og det konservative folkeparti foreslår afvikling af Roskilde universitetscenter.

I fremskridtspartiets bemærkninger til forslaget hedder det, at erfaringerne har for længst vist, at RUC var en for skatteyderne overordentlig kostbar fejlinvestering, der har ført til misbrug af skatteyderpenge. Denne påstand savner bevis, og fremskridtspartiet undlader da også bevisførelsen i bemærkningerne til forslaget.

Vi står her over for et af fremskridtspartiets sædvanlige paradeforslag. Da RUC er et område, der jævnligt har været udsat for kritik, og da RUC er et område, hvis problemer jævne, almindelige mennesker kan have svært ved at sætte sig ind i andet end på overfladen, ja, så benytter fremskridtspartiet sig af det og råber ud til den danske befolkning, at her er der et område, hvor skatteydernes penge misbruges på det groveste, og derfor skal det nedlægges.

At forslagsstillerne ej heller gør sig den ulejlighed at give anvisning på, hvordan de havde tænkt sig afviklingen af RUC, hvordan de studerende, der går der i øjeblikket, skal fuldføre de påbegyndte studier osv., ja, det nævner jeg for fuldstændighedens skyld.

Det er altså det sædvanlige blændværk fra fremskridtspartiets side, og vi vil i socialdemokratiet på ingen måde medvirke ved gennemførelsen af dette forslag.

De konservatives forslag til folketingsbeslutning om en afvikling af Roskilde universitetscenter kan nok undre nogle. Jeg skal erindre om, at de konservative som part i VKR-regeringen i 1970 var med til at gennemtrumfe loven om Roskilde universitetscenter trods stærk modstand fra socialdemokratiets side. Nu kommer så samme parti og forlanger, at en socialdemokratisk regering skal afvikle dette center, som det i øvrigt faldt i en socialdemokratisk undervisningsministers lod at gennemføre opbygningen af, og det oven i købet i et stærkt forceret tempo, som VKR-regeringen havde hovedansvaret for.

Der har med mellemrum været rejst kritik mod Roskilde universitetscenter, og denne kritik er da også fremkommet i folketinget ved givne lejligheder. Sidst har kritikken været rejst i folketingets spørgetid ved spørgsmål rejst af fru Gerda Møller den

26. februar, og den 5. marts har kritikken været behandlet ved et samråd med undervisningsministeren i folketingets undervisningsudvalg.

Både i spørgetiden og under samrådet har undervisningsministeren meget klart redegjort for, hvilke foranstaltninger hun på baggrund af den rejste kritik ville træffe over for centret.

I socialdemokratiet kan vi tilslutte os, og vi hilser med tilfredshed de bestræbelser og de initiativer, som undervisningsministeren har taget og vil tage for en højnelse af tilliden til den uddannelse, der foregår på RUC, og som vil medføre, at kandidater fra centret står lige med kandidater fra andre undervisningsinstitutioner, når de forlader uddannelsen og skal søge beskæftigelse.

I socialdemokratiet vedstår vi de tidligere trufne politiske beslutninger omkring RUC, og det vil vi opfordre de konservative til at gøre også, ved at de trækker deres forslag tilbage. Vi vil ikke medvirke ved gennemførelsen af dette forslag.

Brøndlund Nielsen (V):

Vi behandler her to forslag, et forslag fra fremskridtspartiet af 12. marts om nedlæggelse af Roskilde universitetscenter, og så er der noget senere, den 2. april, fra det konservative folkeparti fremkommet forslag om en afvikling af centeret.

Venstre kan ikke tilslutte sig noget af de to forslag. Vi har fra venstres side i begyndelsen af marts henvendt os til undervisningsministeren med en række krav om indgreb for at få rettet op på den uheldige udvikling på Roskilde universitetscenter. Vi har stillet en række krav om nyvurderinger af lærernes kvalifikationer, fastlæggelse af et konkret indhold i studierne, at der blev nedsat udvalg fra ministeriets side til at forestå dette arbejde, og at der blev gennemført ekstern eksamen med udefra kommende censorer ved basisuddannelserne.

Det var sådan, at ministeren i vidt omfang, og på en måde vi accepterede, imødekom de ting, vi her stillede krav om, og vi ønsker nu at se, hvordan udviklingen vil komme til at forløbe, efter at dette er sket.

Vi regner også med, at der ved en gennemførelse af det forslag om ændring af styrelsesloven, vi sammen med en række partier har fremsat, bliver skabt mulighed for at

[Brøndlund Nielsen.]

sikre en bedre styring — også af det, der foregår ved Roskilde universitetscenter.

Venstre står naturligvis ved den holdning, der førte til, at vi i sin tid gik ind for oprettelse af universitetscentret i Roskilde. Det var overvejelser om de videregående uddannelsers fremtidige opbygning, bl. a. muligheden for kortere uddannelser og et arbejde med visse nye arbejdsformer i undervisningen, bl. a. basisuddannelser og metoder herindenfor. Det var også overvejelser om det fremtidige behov for folk med en videregående uddannelse af kortere eller længere varighed, og at det stigende antal, der er behov for med disse uddannelser, ikke nødvendigvis skal uddannes ved nogle enkelte, meget store undervisningsinstitutioner.

I den forbindelse kan jeg sige, at vi bestemt ikke finder, at den konservative tanke om at flytte forskelligt fra Roskilde universitetscenter over under Københavns universitet er nogen god idé. Københavns universitet er i forvejen efter vores opfattelse så stort, at der ikke er grund til at gøre det større. Det vil give endnu større styringsproblemer, og venstre ønsker principielt flere decentraliserede og forholdsvis mindre institutioner inden for uddannelsen og inden for den videregående uddannelse.

Men venstre følger naturligvis som hidtil meget nøje udviklingen omkring Roskilde universitetscenter. Det er jo desværre rigtigt, at meget er gået helt skævt på institutionen. Venstre ønsker at være med til fortsat at arbejde for at det bliver sikret, at den åbenhed og omhu i arbejdet, der har kendetegnet vore videregående uddannelsesinstitutioner og gavnet vort land meget, det er de vilkår, der også gælder i Roskilde.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Fremskridtspartiet vil gerne ved denne førstebehandling af forslaget til folketingsbeslutning om nedlæggelse af Roskilde universitetscenter rette en tak til fhv. finansminister, hr. Poul Møller. Denne mand har i sin bog „Politik på vrangen“ givet os forholdsvis nye Christiansborggængere et glimrende indblik i de gængse kneb, som anvendes her på borgen i de spegede politiske spillægterier.

De umiddelbart foregående ugers begivenheder omkring det nuværende Roskilde uni-

versitetscenter er efter fremskridtspartiets mening et pragtfuldt eksempel på, hvor langt vore politikerkolleger her i salen, såvel til højre som til venstre for midtergangen, er villige til at gå i et fortsat ørkesløst forsøg på at dække over de skandaløse forhold, som kendetegner det nuværende Roskilde universitetscenter.

Undervisningsminister Ritt Bjerregaards seneste beslutning om nedsættelse af faglige udvalg til at forestå en reorganisering af de såkaldte uddannelser på det nuværende Roskilde universitetscenter er en vidunderlig bekræftelse på den af Poul Møller beskrevne kommissions- eller udvalgs metode. Jeg kan henvise interesserede til kapitel 3 i bogen „Politik på vrangen“. I korthed går denne raffinerede metode ud på, at dersom man har et politisk problem og nogle forskellige politiske partier har fingrene i fedtefadet, så nedsætter man straks en kommission eller et udvalg til at virke som et skjold mod politikere, der kræver handling for at få problemet bragt ud af verden. Ministeren kan jo så blot fremføre, at det er forkert at forstyrre de siddende kommissioner eller udvalg i deres arbejde.

Passer denne beskrivelse nu på det, den nuværende undervisningsminister for nylig har foretaget angående Roskilde universitetscenter? Svaret er ja. Undervisningsminister, fru Ritt Bjerregaard har som medlemmer af de faglige udvalg udpeget en række professorer og lektorer, hvoraf de fleste har det socialdemokratiske partikort i orden. Skulle der være nogle stykker i hvert udvalg uden, må de pågældende have mig undskyldt. Udvalgenes opgave er helt klart for en tid at virke som bolværk mod den fuldt berettigede kritik af de skandaløse forhold, som hersker på det nuværende Roskilde universitetscenter.

På snedig vis har den nuværende undervisningsminister, såvel i folketingets undervisningsudvalg som over for pressen, givet det udseende af, at disse udvalg skulle forestå en effektiv opbygning af nogle solide, samfundsrettede grunduddannelser. Men hvad er fakta i sagen? Fakta i sagen er, at det er Roskilde universitetscenters egne studienavn — og disse består af de yngre lærere samt eleverne — der skal sættes til at gennemføre og administrere de af de ministerielle udvalg krævede ændringer. Hertil

[Svend Andersen (Roskilde amt.)]

kommer, at i henhold til styrelsesloven er det sådan, at studienævnene er suveræne med hensyn til udarbejdelse af normalplaner og studievejledning.

I de tre år, denne onde drøm, der kaldes Roskilde universitetscenter, har fået lov til at være, har man fra Roskildecentrets side bestandig den ene gang efter den anden forsøgt at føre undervisningsministeriet og folketingsbag lyset. I 3 år har man nægtet at udarbejde studievejledninger og normalplaner med angivelse af konkret fagligt indhold. På trods af 3 års gentagne henvendelser til centret om dette utilbørlige forhold, har centret tilladt sig at overhøre disse berettigede forlangender. I et brev af 19. september 1973, altså i den nuværende undervisningsministers første ministerperiode, beder undervisningsministeren om at få opfyldt en lang række krav med hensyn til studievejledning og normalplaner, men hvad sker der?. Man slutter i øvrigt dette brev med at sige, at man skal anmode om snarest og senest 1. oktober 1973 at få tilsendt såvel en sådan normalplan som en studievejledning for hver af de tre basisuddannelser. Hvad skete der den 1. oktober? Fik ministeriet tilsendt studievejledninger og normalplaner med det forlangte indhold? Svaret er selvfølgelig klart nej. Undervisningsministeriet fik tilsendt en sludder for en sladder. Og hvad gjorde man så i ministeriet? Ingenting. Og hvad gjorde folketingsmedlem, fru Tove Nielsen ved denne sag i sin undervisningsministerperiode? Ingenting.

Hvorfor, kunne man spørge. Svaret er enkelt og ligetil: den nuværende styrelseslov for de højere uddannelsesinstitutioner åbner simpelt hen ikke mulighed for at gribe ind, hvor utålelige forholdene end måtte være.

Ansvarer for udformningen af uddannelserne påhviler udelukkende studienævnene, som det så smukt hedder. Jeg skal i denne forbindelse opfordre de tilstedeværende folketingsmedlemmer til nøje at granske det af os fremsatte lovforslag nr. 197 om ændring af lov om styrelse af de højere uddannelsesinstitutioner. Hvis denne lov havde været gældende ved oprettelsen af Roskilde universitetscenter, havde dette mareridt aldrig fået lov til at udvikle sig, således som det faktisk er sket.

Hvad er situationen i dag på centret? Ja,

den er mildest talt ad Hedehusene til. Professor Bent Rold Andersen har i sin rapport fra marts 1975, kaldet „3 år på RUC“, givet en meget lidet opmuntrende beretning om de skandaløse forhold. Folketingsmedlem, hr. professor Erling Olsen har ligeledes i artikler og udtalelser til dagspressen leveret rystende materiale om de skandaløse forhold. Adskillige andre professorer har åbent erkendt, at de forlader centret ved først givne lejlighed på grund af det ufatteligt barske arbejdsmiljø, og det er en kendt sag, at også en lang række andre professorer fra centret har været i byen, som det hedder, og forhørt sig om andre stillinger.

Centret har fra dets start og frem til 1. april 1974 — altså sidste år — kostet de danske skatteydere 200 mill. kr., og hvad har det danske samfund, hvad har de danske skatteydere så fået for disse penge? Et dyrt grin har vi fået. I Roskilde universitetscenters ugeavis „RUC-Nyt“ samt dagspressens referater af centrets svar til undervisningsministeriet har vi kunnet læse om de fantastiske projektrapporter, man har fremstillet. Hvad mener folketingsmedlem, følgende overskrifter: „En ideologikritisk analyse af børne tv-udsendelsen „Sørøver Sally““, „En ideologisk analyse af Morten Korchfilmen „Fætrene på Thorndal““, en analyse om Christiania, Dansktoppen, underholdning i Danmarks Radio, eller en undersøgelse af tegneserien Anders And & Co. med vægt dels på en tekstanalytisk udredning, dels en undersøgelse af, hvorledes en given serie fungerer i en konkret situation. En undersøgelse af slagterlærlinges, respektive gymnasieelevers bevidsthed over for et massekommunikeret produkt som beatmusik. Sådan noget er der grupper på 15-20 mennesker, der bruger et halvt år til at studere, og det koster altså bare så mange millioner, som jeg har nævnt før. Alt det har givet et krystalklart indtryk af det arbejderlyriske bekvemmelighedsanarki, som hersker på Roskilde universitetscenter.

Og kommer man i morgen og offentliggør, at man har udarbejdet en rapport med en analyse af det senkapitalistiske kønsrollemønster, således som det spejler sig i indskrifterne på Coca-Cola-kapsler, ja, så går det sandsynligvis blot ind ad det ene øre og ud ad det andet på de fleste folketingsmedlemmer, og kun de aller-, allerfærreste tæn-

[Svend Andersen (Roskilde amt).]

ker på, hvad sådanne spøgefuldheder har kostet skatteyderne.

Det er endvidere en kendsgerning, at de anarkistiske forhold på centret har medført, at studenter-tilgangen heldigvis er faldende. Adskillige af de såkaldte huse på Roskilde-centret står allerede i dag tomme, sprog-laboratorier til seksificerede beløb står ubenyttede hen på tredje år, et omfattende edb-udstyr på centret udnyttes i meget ringe grad. Til forskel f.eks. fra Københavns universitet, hvor situationen er den, at de edb-studerende nærmest står på nakken af hinanden for at komme til dataskærmene m.v. En lang række laboratorier under det naturvidenskabelige hovedområde er knap nok taget i brug, da man på tredje år endnu diskuterer forskningsstruktur, Sådan kunne man altså fortsætte i det uendelige.

Nu kommer så undervisningsministeren med dette dilettantiske socialdemokratiske komediespil. Pludselig i marts måned har centret efter ministerens ord taget sig selv i nakken. Man giver det udseende af, at nu vil man altså rette op på forholdene. Socialdemokraten undervisningsminister Ritt Bjerregaard fører an i troen på, at centrets styrende organer kommer til fornuft, og partiet venstre spiller på sædvanlig lunken måde med på komedien.

Fremskridtspartiet vil gerne advare folketingets medlemmer mod at lade sig blænde af den nuværende undervisningsministers paradeopvisning. Vi vil gerne opfordre til, at man ser på de faktiske kendsgerninger. Roskilde universitetscenter har nu i 3 år forsøgt at tage det danske samfund ved næsen. Centrets såkaldte undervisnings- og — manglende — forskningsaktiviteter har betydning et fantastisk spild af de studerendes tid og misbrug af skatteydernes penge. Derfor bør og skal Roskilde universitetscenter lukkes omgående.

Til de konservatives forslag vil jeg sige: det er ikke et forslag, som vi kan støtte. Vi mener bestemt ikke, der er nogen grund til at udvide Københavns universitet, tværtimod, vi bør stoppe enhver udbygning, også af Københavns universitet, f.eks. ude på Amager.

Lad mig til slut lige resumere, hvad det er, jeg har sagt. Vi mener ganske afgjort, at studienævnene i henhold til styrelses-

loven har den suveræne magt over fagenes indhold og studievejledningen, og det vil sige, at det, ministeren har lovet venstre her for nylig, altså ikke er noget, der har nogen betydning.

Lad mig yderligere sige: dette vanvid har altså nu kostet 200 mill. kr. 200 mill. kr. lyder måske ikke af så meget, men det svarer til, hvad 10.000 danske arbejdere betaler i indkomstskat på et helt år. Her smider man altså simpelt hen bare 10.000 danske arbejders surt betalte skatteyderpenge ud til sådan noget bras. Og så kalder man sig oven i købet et arbejderparti bagefter — Vorherre bevares!

Edele Kruchow (RV):

Ved vurderingen af uddannelserne på Roskilde universitetscenter må det tages i betragtning, at det drejer sig om forsøg. Det ligger i forsøgs natur, at der kan indtræffe noget uforudset, ellers var der jo ikke tale om forsøg.

Forsøgets idé i Roskilde universitetscenter indebærer imidlertid, at det skulle kunne medvirke til smidiggørelse og afkortning af de højere uddannelser, måske også andre steder, noget, der både er menneskeligt, undervisningsmæssigt og økonomisk af stor værdi i fremtiden, og som jo altså netop, når vi ser det på baggrund af de lange højere uddannelser andre steder, har betydning.

I begyndelsen af marts i år erkendtes det både af undervisningsministeren og af et flertal i undervisningsudvalget, at en del var løbet af sporet på Roskilde universitetscenter. De foranstaltninger, som undervisningsministeren har redegjort for her i dag, og som er foretaget eller i hvert fald i gang med at blive virkeliggjort, har en sådan karakter, at der er grund til både at afvente nogle af resultaterne heraf og at tro på, at forsøget nu får bedre muligheder også for at blive vurderet både bedre og i en større sammenhæng, nemlig set også på baggrund af andre uddannelser, idet vi jo altså nu får fremmede eller udefra kommende censorer ved vurderingerne på basisuddannelserne både efter ét år og ved basisuddannelsernes to-årige afslutning.

Jeg mener derfor, at fremskridtspartiets påstande om, hvordan alt er elendigt, og hvordan vi føres bag lyset, er noget ved

[Edele Kruchow.]

siden af, for at sige det mildt. Det radikale venstre kan således ikke gå ind for fremskridtspartiets forslag.

Det samme gælder de konservatives forslag om afvikling af universitetscenteret. Vi mener, at det, der er sat i gang her for en måned siden — mere er det jo ikke — må afprøves, og når der så er gået et stykke tid, vil vi kunne indhente oplysninger om dette, og vi kan håbe, det går bedre. Viser det sig, at det ikke har den virkning, som mange af os håber, ja, så kan vi gå ind i diskussioner om, hvad der da skal ske. Jeg synes, man skal tilgodese, at det faktisk kun er en måned siden, der blev grebet ind på den måde, der er omtalt her af flere; derfor er det lidt forhastet at kritisere disse indgreb.

Gerda Møller (KF):

Jeg vil gerne starte med at sige, at i den udvalgsbetænkning, som hørte til den styrelseslov, vi nu har, blev der — jeg tror, det var på konservativt initiativ — indsat følgende: at ansættelser ved højere uddannelsesinstitutioner alene sker på grundlag af faglige kvalifikationer og uanset ansøgernes politiske opfattelser. Det var synspunkter, som den daværende undervisningsminister, hr. Heinesen, tilsluttede sig, og det var en af betingelserne for, at det konservative folkeparti gik på forlig om universitetsstyrelsesloven. Men ikke desto mindre har vi gang på gang måttet konstatere, at disse krav ikke er blevet efterlevet overalt.

Det konservative folkeparti har rejst kritik, hver gang der har været tale om misbrug, og det konservative folkeparti har derfor ofte kritiseret forholdene på Roskilde universitetscenter, det være sig ansættelserne, undervisningsformerne, det faglige niveau og politiseringen, uden at have mødt stort set andet end afvisning af kritikken og ringe forståelse for vort krav om ordnede forhold på centeret.

Det er da heller ikke første gang, vi giver udtryk for, at Roskilde universitetscenter må lukkes eller afvikles, når det ikke kan bringes til at fungere på tilfredsstillende måde. Man skal nemlig heller ikke glemme, at forudsætningen for det konservative folkepartis tilslutning til oprettelsen af RUC var, at det skulle være en aflastning for Københavns universitet, og at der blev re-

elle muligheder for en mere alsidig og bedre uddannelse og effektiv studietilrettelæggelse samt en tilstrækkelig god kapacitetsudnyttelse, og ingen af delene kan siges at være opfyldt.

Derfor kan vi da også kun med stor tilfredshed notere os, at kritik fra to af centerets egne, jeg må vel nok have lov at sige stærkest engagerede lærere, nu endelig har ført til, at undervisningsministeren har følt sig nødsaget til at foretage visse indgreb med henblik på en varig opretning af RUC.

Vi har ganske rigtig tilsluttet os disse indgreb, som kunne iværksættes hurtigt efter ministerens egne ord, men det, at vi har tilsluttet os dem, betyder ikke, at vi finder dem tilstrækkelige. Der skal efter vor mening meget stærke indgreb til under den nugældende styrelseslov for universiteterne, og så stærke indgreb mener vi ikke ministerens er.

Derfor gav jeg også selv under samrådet med ministeren den 5. marts i år udtryk for, at vi tillige ønsker styrelsesloven ændret, så den ansættende myndighed fratages studienævnene, samtidig med at vi ønsker, at alle stillingsopslag skal godkendes af ministeriet. Det fremgik imidlertid helt klart, at det var undervisningsministeren ikke til sinds at gøre, og derfor har vi sammen med venstre, kristeligt folkeparti og centrum-demokraterne fremsat forslag om ændringer i styrelsesloven bl. a. på dette område.

Vi kan da kun beklage, at forholdene på RUC er blevet af en sådan karakter, at vi har måttet se os nødsaget til at fremsætte dette forslag, for det kommer jo også til at berøre de institutioner, hvor forholdene er i orden, hvis det vedtages. Men det er nu engang vor opfattelse, at uddannelsesinstitutionerne tilhører samfundet og ikke de forskellige pressionsgrupper, og vi kommer ikke uden om, at det er den nuværende styrelseslov og først og fremmest studienævnenes beføjelser som ansættende myndighed, der har ført til den sænkning af det faglige niveau og den ensidighed i undervisningen, som man har måttet erkende har fundet sted på RUC.

Jeg skal ikke her komme ind på de enkelte indgreb — ministeren har nævnt dem — men jeg vil bare gøre opmærksom på én ting: vennerne, som de jo kaldes i professor Rold Andersens rapport, vennerne, og det er

[Gerda Møller.]

både lærere og studerende og også i de styrende organer, de er der stadig. Med den sammensætning, lærerkorpset har, og den kan man jo i nogen grad læse sig til i den sidste RUC-vejviser, er der ingen tvivl om påstanden om den politiske ensidighed. Ja, man ønsker ligefrem klart at skilte med fra visse af lærernes side ikke alene deres politiske ensidighed, når det gælder dem selv, hvor de fortæller om deres politiske ståsted meget langt til venstre, men de skilte med det også når det gælder det faglige område, hvor det vrimer med udtryk som klassekamp, reservearmeen, imperialismen osv. osv. Jeg kan ikke se, at det kommer arbejdet ved, og det er en af de ting, der stadig gør os betænkelige.

Hvis man studerer professor Rold Andersens rapport, som jo ikke er mere end højst 2 måneder gammel, så — jeg citerer:

„... arbejder en stærk fløj blandt lærere og studenter bevidst på en direkte politisering af RUC, mens de såkaldte højreorienterede lærere modarbejdes af lærernes flertal“, og videre:

„... at uanset disse personers antal, altså dem hvis holdning forbyder dem at anvende lærernes magtstilling til indoktrinering, så er de så splittede og i visse tilfælde så kuede, at de ikke har formået på afgørende vis at påvirke klimaet på stedet. Det håb, man kunne have næret om, at sådanne kredse i kraft af deres faglige og menneskelige kvaliteter og politiske realisme efterhånden kunne komme til at præge stedet, er blevet gjort til skamme.“

Som det bedste bevis på dette anfører professoren jo resultatet af det seneste valg til det samfundsvidenskabelige centralstudienævn, hvor alle, citat igen:

„... lærerpladser nu er besat af den venstreorienterede liste (dvs. til venstre for samtlige partier i folketinget) ...“ hvad det så nu end er.

Jeg synes i øvrigt, at det er bevis nok for, hvor vanskelige forholdene er for lærerkræfterne derude; der er bevis nok i de vanskeligheder, som de to kritikere, professorerne Rold Andersen og Erling Olsen har måttet arbejde under, hvorfor de da også har måttet give op eller sige fra. Det gælder

jo en række andre undervisere, der ikke har hørt til vennerne, og som også har måttet forlade centeret.

Selv om man nu derude er indstillet på at hjælpe med til at rette centeret op indefra, som det hedder, kan jeg i hvert fald ikke lade være med at spørge mig selv, om det ikke i dagligdagen derude — og den har jo bl. a. udvalgene om basisuddannelserne ingen føling med og heller ikke de udefra kommende censorer — vil være sådan, at der stadig bevidst eller ubevidst vil herske sådanne forhold, at nye undervisere, selv om de har de faglige kvalifikationer i orden, ikke kan sikre mod ensidighed, og i det hele taget ikke kan få anstændige arbejdsforhold. Den forekommer i hvert fald mig påfaldende, den måde, man behandler de fem lærere, der har været med til at udarbejde en ny model for basisuddannelsen inden for det naturvidenskabelige område, når man ikke giver dem en chance for at være med i det fremtidige reorganiseringsarbejde.

Men også de studerendes indstilling kan give anledning til frygt for centerets fremtid, i hvert fald hvis man skal bedømme den ud fra deres seneste optræden efter undervisningsministerens indgreb. Jeg tænker her på deres optræden ved konsistoriemødet sidst i februar, der jo netop gjaldt oprettningen af centeret indefra. Der forlod de studerende mødet inden afstemningen — de skulle altså ikke have noget ansvar — og i en mindretalsudtalelse vender de sig skarpt imod, at flertallet i konsistorium hen over hovedet på centerbefolkningen indfører eksamen på basisuddannelserne, fordi de mener, at eksamen er uacceptabel under enhver form.

Senere har man jo gennem avisreferater kunnet læse — det var vist et referat så sent som den 30. marts — at studenterrådet ved RUC i breve har opfordret 9 lærere til at udtræde af de tre udvalg, som af undervisningsministeren er nedsat med henblik på reorganiseringen af centerets basisuddannelser, og bl. a. med følgende ordvalg: „Lærerne er ikke RUCs repræsentanter, og det kan ikke være deres opgave at deltage i det beskidte arbejde, der indebærer en nedlæggelse af det sidste eksperiment inden for de videregående uddannelser.“

Vi har mange andre begrundelser for vor

[Gerda Møller.]

frygt. F. eks. er vi meget utrygge ved, at der ikke kan udarbejdes generelle retningslinjer for nedsættelse af de såkaldte bedømmelsesudvalg, som kan nedsættes af de enkelte huse uden fagkyndig medvirken og på en meget lemfældig måde; for at bruge professor Rold Andersens udtryk:

„Man har tydeligvis søgt frem til centerets venner blandt forskere på stedet og ved andre universiteter.“

Dette i forbindelse med, at ministeriet heller ingen indflydelse har på stillingsopslag og stillingsbeskrivelser — det kan jo nemlig kun ske gennem en ændring af styrelsesloven — bevirker, at det også fremover bliver svært at sikre sig kvalificeret undervisning på alle de konkrete og redskabsorienterede områder. Man vil jo have svært ved at sikre sig imod, at ansættelserne også fremover kommer til at foregå på den måde, at stillingerne slås op inden for meget specielle emner, som ikke behøver at have nogen som helst forbindelse med studiebekendtgørelsens fagspecifikation. Hertil føjes så nogle bibetingelser som f. eks., at ansøgeren skal have erfaring med emneorienteret gruppeundervisning, og så bliver indholdet af de enkelte fag alligevel politiseret og devalueret. I undervisningsministerens kommissorium til de faglige udvalg står jo anført, at projektarbejdsformen bevares som hovedarbejdsform og skal dække i hvert fald ca. 50 pct. af arbejdet, og at træning i videnskabelig problemløsningssteknik skal indgå i basisuddannelsen; så kan man jo altså stille disse bibetingelser.

Nu skal man ikke tro, at vi i den konservative folketingsgruppe har noget imod basisuddannelser; tværtimod har vi hele tiden været stærkt interesseret i at få institueret trindeltd undervisning med kompetencegivende afslutninger efter kortere eller længere åremål, og vi har naturligvis heller intet imod, at der foregår eksperimenter. Men vi kan ikke tolerere, at der ikke træffes de nødvendige kontrolforanstaltninger til at sikre eksperimenternes lødighed, og at man bruger uddannelserne til at indføre nye undervisningsformer, nye prøveformer osv. uden lovmæssig baggrund.

Jeg vil gerne sige til den bemærkning, der kom fra undervisningsministeren om denne eksperimenteren, at selv om vi afvikler

RUC og må henvise de studerende til andre uddannelsesinstitutioner, bl. a. Københavns universitet, er der efter vor formening ikke noget som helst i vejen for, at man dér kan videreføre RUCs eksperiment, når blot det foregår under betryggende former.

Jeg sagde i min indledning, at heller ikke forudsætningen for RUCs oprettelse som aflastning for Københavns universitet er blevet opfyldt. Det kunne vi så passende opfylde nu, mener vi. For det første står man på RUC, som det tidligere er nævnt her, med et meget stort antal ledige lokaler — jeg ved ikke, om det stadig er de 100, som det var i efteråret — og for det andet lider Københavns universitet stadig under højst utilfredsstillende lokaleforhold. Hvad ville så være mere hensigtsmæssigt i disse for vort land så vanskelige økonomiske tider end at aflaste Københavns universitet ved at overdrage dem Roskilde universitetscenter som led i dets udbygning? Vi ved jo fra den besigtigelse, Københavns universitet foretog i slutningen af juli måned sidste år, at de har fundet lokalerne egnede. Og så er det vel også et spørgsmål, om vi fortsat har råd til at have en uddannelsesinstitution liggende, hvor udnyttelseskapaciteten er så lav som ved Roskilde universitetscenter.

Alt i alt er det disse forhold, der har bevirket vort forslag om en afvikling af RUC, som vi hermed skal opfordre regeringen til at overveje endnu en gang.

Må jeg lige til allersidst kommentere en af de andre bemærkninger, undervisningsministeren kom med, hvor undervisningsministeren sagde, at RUC var etableret mod socialdemokratiets ønske. Det er jo altså ikke helt rigtigt. Det, man var uenig om fra de to daværende ordføreres side, henholdsvis hr. K. B. Andersen og hr. Camre, var nok så meget, hvor man skulle placere dette uddannelsescenter, om det skulle placeres i Vestsjælland i stedet for i Roskilde, eller om det skulle placeres oppe i Nordjylland — hvad de to herrer altså var uenige om. Og så vil jeg også gerne have lov at sige, at socialdemokratiet stemte ikke imod — jeg har været henne at slå det efter for en sikkerheds skyld. Socialdemokratiet undlod at stemme.

Ministerens kan ikke forstå, at vi ikke kan afvente resultatet af de iværksatte foranstaltninger. Ja men det er jo simpelt hen,

[Gærda Møller.]

fordi vi er bange for, at de ikke hjælper, og så kan vi lige så godt gribe ind, mens tid er.

Kristine Heltberg (SF):

I den senere tid har vi inden for uddannelsesområdet oplevet en hel serie af angreb fra det yderste højres side mod alt, hvad der har været af eksperimenterende og selvstændige initiativer inden for denne sektor.

I Roskilde har man forsøgt sig med noget, der langt uden for landets grænser er blevet karakteriseret som det mest spændende og mest væsentlige forsøg inden for den højere uddannelse, der overhovedet er set i lange tider. Der er her tale om et eksperiment, det vil sige noget, som kan vise vellykkede og mindre vellykkede resultater, men som først og fremmest betyder et eksperiment i almindelig menneskelig forstand: at det er et forsøg, et forsøg, der skal have lov til at køre med fred og ro, med mulighed for at skabe et ordentligt grundlag for at drage de slutninger, hvorpå en yderligere udbygning, ændring, ombygning, eller hvad der nu ellers skal til, kan foranstalles.

Denne fred har Roskilde universitetscenter sandelig ikke fået lov til at have. Der er ingen tvivl om, at der på dette område trænges til fred og til tryghed, der trænges også til et godt stykke solidt arbejde, et arbejde, der ikke er befængt med forudfattede, måske lidt religiøst farvede opfattelser. Det kan jo bekymre en gammel socialist som mig at se, hvordan marxismen dér bruges som en slags skjærmbret for noget, som ifølge min opfattelse er at betragte som skinbarlig idealistisk teori.

Men lad det være, som det være vil; selve den adgang til at debattere, til at vinde klarhed på de områder, der vedrører samfundslivet, er noget, der i den grad har været forsømt i den højere undervisning i Danmark, at det sandelig var på tide, at man dog fandt et sted, hvor der virkelig blev gjort noget for denne drøftelse. Bevarer, også på mange andre universiteter er samfundsproblemerne kommet i fokus, og det er kun godt, men at man i Roskilde i særlig grad har interesseret sig for de problemer, er åbenbart noget, der særlig har vundet højrefløjens opmærksomhed og vakt dens utrolige irritation og vrede.

Vi er her ude for et angreb på et forsøg, et

forsøg, som undervisningsministeren for ganske kort tid siden under den uophørlige ild, som også hun har været ude for, har prøvet på at rette ind på nogle andre baner end de hidtil fulgte, et forsøg, som jeg selv har været meget bekymret over, og som formodentlig bedst kan karakteriseres som noget af et forsøg på at lave cirkulens kvadratur. Men det er dog igen et forsøg, som fra ministerens side formodentlig er ment som en prøve på at imødegå den storm, der har været fra højre side, fra den side, der desværre har alt for mange stemmer i folketinget i øjeblikket. Der er her sagt mange morsomme ting om de påståede skrækelige tilstande, der hersker på Roskilde universitetscenter. Især har hr. Svend Andersen (Rosk. a.) fornøjet sig over nogle eksempler på, at man har studeret det, som jeg i al almindelighed vil karakterisere som folkelig kultur i Danmark, det er især koncentreret omkring det, der hedder Anders And-bladet, og deslige publikationer og deres samfundsmæssige relevans.

Det forekommer mig, at dette emne slet ikke er diskuteret tilstrækkeligt herhjemme, ikke engang på Roskilde universitetscenter. Jeg ville selv også her fra denne talerstol efterlyse en grundig undersøgelse af figuren Joakim von And's betydning for f. eks. fremskridtpartiets genesis. Der er således meget at gøre på dette center endnu, netop ud fra de præmisser, det har haft, ud fra den betragtning, at det gælder om at interessere sig for samfundsspørgsmål ud fra nye synsvinkler. Der er rigelig mulighed for at rette det op, der givetvis har været af fejl. Men de fejl kender enhver, der kender noget til undervisningssystemet både her i landet og andre steder, dem har man haft alle mulige andre steder, også tidligere under det såkaldte professordiktatur eller professorvælde. Dengang var der bare ikke nogen, der råbte op og følte sig truet. Nu, hvor det drejer sig om protester, om undersøgelser, der stammer fra decideret samfundskritisk side, er man blevet bange og prøver at slå fra sig. Det er et slagsmål, som vi i hvert fald finder beskæmmende. Ganske særlig beskæmmende og pinligt synes jeg det er, at et af folketingets partier, der selv er gået ind for oprettelsen af Roskilde universitetscenter, nu står og prøver at ødelægge dette eksperiment — og det mener jeg til trods for fru

[Kristine Keltberg.]

Gerda Møllers nok så redelige forsøg på at undskylde og forklare denne holdning.

Det forekommer mig, at vi her igen er ude for et af disse massive angreb på undervisningssektoren, som vi må prøve at kæmpe imod, og som vi må håbe at folketetinget ikke lader sig lokke med til.

Jeg kan kun på det stærkeste advare mod begge de to beslutningsforslag, vi her har fået forelagt.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Så er vi igen i en debat om Roskilde universitetscenter. Som én, der kommer fra et parti, der ikke har været med til at vedtage loven om Roskilde universitetscenter, nemlig kristeligt folkeparti, kan jeg ikke lade være at tænke på, om disse partier, som er gået ind for at oprette det, ikke også har et medansvar for det, der er sket derude.

Det er jo meget let nu at komme og angribe, og vi har også fra kristeligt folkeparti længe gjort opmærksom på, at ikke alt fungerer, som det burde. Men jeg synes, det må være på sin plads at sige, at vi kan jo nok sidde her og kritisere det derude, men vi burde for lang tid siden have grebet ind, og man burde, når man havde vedtaget et eksperiment, følge, hvordan det udviklede sig, og så i tide sætte ind.

Der er nu noget, der er galt, og det er jo et stort flertal i landet klar over, og det er nok blevet moderne at angribe Roskilde universitetscenter. I kristeligt folkeparti er vi imod det, der foregår derude, og det er sagt klart og tydeligt. Men så er spørgsmålet, om vi så bare kan sige: nu fjerner vi det med det samme — er det realistisk? Det mener vi ikke det er, det er en nem og billig og selvfølgelig effektiv måde at løse problemet på. Vi må se, hvordan vi kan udnytte det, vi har derude, og derfor vil vi gerne se på det konservative forslag, som vi mener kan give grundlag for en drøftelse i undervisningsudvalget. Vi mener også, at de ting, der er sket derude nu, måske vil vise sig at være effektive.

Fru Gerda Møller var lidt inde på styrelsesloven, og jeg var glad for det, der blev sagt om, at det har været nødvendigt at gribe ind, selv om det er kommet til at gå ud over nogle, det ikke burde ramme. Det er kedeligt, at en ellers god lov er blevet øde-

lagt måske af et lille mindretal. Det ville være dejligt, mener vi i kristeligt folkeparti, hvis vi kunne få et bedre samarbejde i gang også med den studerende ungdom, sådan at vi kunne prøve at forstå hinanden noget mere.

Kristeligt folkeparti er ikke imod medbestemmelse, men vi går klart ind for, at medbestemmelse og medansvar må følges ad.

Hanne Reintoft (DKP):

Vores ordfører i denne sag kan ikke være til stede, men jeg skal prøve at præcisere kommunisternes holdning til disse to forslag. Lad mig sige helt klart, at vi må afvise dem begge, og jeg vil gerne samtidig pointere, at jeg synes, de kommer på et særdeles uheldigt tidspunkt, på et tidspunkt, hvor det ikke hører sig til.

For det første har man hele tiden vidst, at RUC skulle være et eksperiment, og vi ved også alle herhjemme, at det kom til at stå som et eksperiment over for i øvrigt stivnede og utilfredsstillende universitetsformer, som der måske også er mennesker selv her der har studerende ungdom der ikke har kunnet acceptere.

For det andet er der taget initiativ til at bringe ændring i noget af det, der nok bør ændres på RUC, og man må i hvert fald give dette initiativ en mulighed for at vise, om det duer, ligesom man på lang sigt må vide, at når man starter et eksperiment, må det have en tid i sit forløb.

RUC fik måske en uheldig start, for de ansvarlige — også ansvarlige, der senere på en ret grov måde angreb universitetscenteret, bl.a. professor Erling Olsen — har jo måttet erkende, at man undlod at sørge for de nødvendige styringsmekanismer fra starten. Jeg kender personlig mange fornuftige lærere, der har følt dette som et svigt og følt, at man selv i en alt for overdreven jubelstemning med hensyn til det store demokrati ikke sørgede for at tilbyde den ungdom, der kom derned, i hvert fald så megen styring, at de kunne finde sig til rette — og så er det jo altid sin sag bare lige at vende rundt og begynde at komme med angreb.

Vi er ikke uenige i, at en stramning på visse områder kan være nødvendig, men som jeg sagde, er der jo taget initiativer. Jeg står her med en redegørelse for reorgani-

[Hanne Reintoft.]

seringen af det samfundsvidenskabelige hovedområde, et initiativ, der er taget af en række lærere, og jeg vil gerne have, at hr. Svend Andersen (Rosk. a.) lytter efter, for der står ganske klart i kapitel 2, at basisuddannelsens faglige bredde og teoretiske mangesidighed bedst varetages gennem den fagdisciplinære tværgående undervisning, der er forud planlagt, udbydes for en årgang studerende ad gangen og ikke underordnes projektarbejdets spontant opståede vidensbehov. Hertil føjes som bilag en redegørelse om intern kursusevaluering og udkast til indholdsbestemmelser for de samfundsvidenskabelige hoveddiscipliner og redskabsfag.

Det er altså et klart og, når man gennemlæser det, fornuftigt forsøg på at lægge projektundervisningen ind i rammer, hvor den kan følges med anden form for undervisning. Hvis man så vil komme og afvise projektundervisning, er jeg lidt nervøs for, at man ikke ved, hvad man taler om, for projektundervisning har i andre forbindelser — og i øvrigt også nogle gange på RUC — været en meget, meget hensigtsmæssig og god ny undervisningsform; f. eks. på de sociale højskoler har man særdeles meget glæde af det, fordi det meget tit får folk til at trænge dybere ned i et emne og lærer dem selvstændigt at arbejde med det, hvad vi jo nok ved at den gammeldags, mere skoleprægede undervisning ikke formår.

Vort syn på det er altså, at nok skal det ind i rammer, men det ville være et tilbageskridt og mangel på forståelse af moderne undervisning, hvis man ikke imødekom dette behov.

Når man så stiller sig op her og svinger med de sorte faner og skriger, at vi ikke kan tillade os at kalde os arbejderpartier, hvis vi går ind for RUC, fordi det er betalt af arbejderne — det er ikke betalt af skattesnyderne, det vil jeg gerne indrømme — så må jeg sige, at fagbevægelsen i Roskilde har jo bakket RUC varmt op den ene gang efter den anden, og den er, så vidt jeg ved, hverken påfaldende rød eller særlig påfaldende marxistisk, men de har haft et godt og rimeligt samarbejde omkring disse forskningsprojekter, og det er der også byggefag i København der har. Der er altså ingen modsigelse; det er noget, man til ære for medierne ganske kunstigt søger at skabe. Det er muligt

det lykkes, jeg er ikke helt sikker på det, dertil er der kommet for meget godt samarbejde og en meget positiv forståelse mellem studerende og den almindelige arbejder i gang på den måde.

Når dette her ikke skulle være sket, er det, fordi vi er nødt til at prøve at sikre de mennesker nede på RUC, både de studerende og lærerne, nogenlunde rimelige arbejdsvilkår. For det, der sker nu, er jo, at der kommer panikstemninger, og det vil nok netop betyde, at mange dygtige og fornuftige studerende og også mange dygtige og fornuftige lærere vil forlade centeret, og så får vi endnu større vanskeligheder.

Men det hele får jo sin afklaring, når hr. Svend Andersen (Rosk.a.) pludselig begynder at stå og sige, at man er imod alle universiteter. For så er det altså ikke et angreb hverken på projektundervisning på RUC eller på bestemte lærergrupper på RUC, så er det simpelt hen en plat afvisning af kultur, indsigt og viden, som vores samfund vil have overordentlig svært ved at klare sig uden. Der er vel ingen, der er i tvivl om, at både vores høje produktivitet og mange andre ting hviler på et ganske solidt uddannelsesgrundlag netop i et land, der ikke har så mange andre ting at trække frem, råstoffer og meget andet.

Der er derfor kun at sige, at disse forslag må afvises på det bestemtteste, og jeg synes, det konservative folkeparti skulle have holdt sig lidt for god til at komme på den vogn. Det kan ikke kaldes konstruktiv, saglig politik, men ganske almindelig kulturløs og banal antividenspolitik, som vi ikke kan være tjent med.

Erhard Jakobsen (CD):

Alt, hvad jeg fra denne talerstol har hørt om bekymringer, om betænkeligheder og om bange anelser kan jeg kun sige jeg deler fuldt og helt. Jeg tror ikke, nogen taler har overdrevet. Det, der er sagt herfra, er jo kun en brøkdelen af, hvad der er kommet frem på anden måde.

Når jeg alligevel straks må sige, at centrum-demokraterne ikke kan støtte nogen af de to forslag om at gøre noget øjeblikkeligt, er det altså ikke, fordi vi ikke fuldt ud deler de tanker, der ligger bagved — og jeg er sikker på, at der kommer til at ske noget i

[Erhard Jakobsen.]

den retning — men vi mener bare, at tidspunktet ikke er det rigtige. Når vi ikke anser tidspunktet for at være det rigtige, er det af to grunde. Det er for det første, fordi vi har godkendt, at der nedsættes nogle udvalg, som skal komme med en indstilling. Vi har ude i befolkningen i noget for høj grad fået givet det indtryk, at vi flakker fra det ene til det andet: så bestemmer vi det, og så holder vi op med det, og så begynder vi på noget andet. Lad os nu gøre løbet færdig. Lad disse udvalg sagligt lægge frem, hvad de mener de kan gøre ved det. Lad os lige så sagligt og grundigt gå det igennem og eventuelt sige — for det kan godt være, det bliver resultatet — at det duer ikke. Så er tidspunktet til eventuelt at sige: det duer ikke, vi kan ikke bruge det, det er ikke betryggende nok. Men ikke endnu.

Det var den ene ting. Den anden ting er styrelsesloven, som vi jo er nogle stykker her i det høje ting der har foreslået ændret eller i alt fald vil opfordre regeringen til at foreslå ændret. Der vil jeg sige, at alle de bekymringer, der er nævnt her i dag, og som vi fra centrum-demokraterne deler, dem deler vi, ikke bare når talen er om Roskilde universitet, men fuldt så meget, når talen er om alle andre højere læreanstalter. Det er kommet tydeligere frem, det er blevet mere outreret, renlivet på Roskilde universitetscenter, men det trives i bedste velgående, i alt for godt velgående, på de andre universiteter og de andre læreanstalter. Det kan vi kun gennem ændring af styrelsesloven dæmme op for, og så kommer det jo ind i billedet: ændrer vi styrelsesloven, hvordan vil det så virke ind på disse ting? Hvordan vil det virke ind sammen med det, som de tre udvalg skal komme med? Først når vi har det billede, mener jeg, tiden er inde til, at vi kan sige noget.

Men jeg er ikke ked af, at de to forslag er kommet. Jeg synes, det er udmærket at fortælle alle, der har noget som helst med denne sag at gøre, at institutionen hænger i den tyndeste tråd, som man overhovedet kan tænke sig. Og det er dobbelt beklageligt, fordi vi vel alle sympatiserer med tanken både om basisuddannelse, om projektundervisning og om mange andre moderne metoder, men hvad vi ikke sympatiser med, er, at man bruger det offentlige penge til at

lave politisk virksomhed med, ganske simpelt dette at man tror, man skal sidde og reformere samfundet, fordi man er klogere end alle de andre. Aldeles ikke. Vi trænger ikke til nogen, der undervises i, hvordan samfundet skal se ud; vi ser gerne samfundet analyseret, og vi ser gerne samfundskritik, men så beder vi bare om, at kritikken også kritiserer kritikken, og det er det, man glemmer. Man kritiserer det bestående, og man sluger rådt alt, hvad der er af nyt, som man tror er nyt, men hvoraf meget er gammelt.

Se, det vil vi ikke se statens penge brugt til. Vil nogen lave politiske studiekredse, må de betale dem selv eller eventuelt få understøttelse efter aftenskoleloven, men i hvert fald ikke kalde det videnskab og kalde det undervisning og spille unge menneskers tid på den slags. Hvis unge mennesker vil have spildt deres tid på den måde, kan de gå ind i de politiske foreninger og spille den dér — jeg ved, hvor meget tid der kan spildes dér på at diskutere teorier af forskellig art; det må de gerne, men de må bare ikke kalde det universitet og undervisning osv. Det er det, vi vil have sondret ud fra de moderne former for undervisning, som vi er helt klar over det er nødvendigt at få frem.

Det, der er sket på Roskilde universitet og andre steder, er jo kun et led i en samlet bestræbelse, der stammer helt tilbage fra det såkaldte ungdomsoprørs og studenteroprørs tid. Det er de samme navne, der går igen, dem, der var med til at lave molotovcocktails og forskelligt andet under Verdensbankhistoren, det er de samme navne, der nu er gået igen forskellige steder i alt dette her. Det er også dem, der går igen i en hel række af vore kulturinstitutioner og prøver at udnytte den interesse for kultur, der er, den interesse, der er for at bruge penge på kultur — den søger de at udnytte til at dreje det over i den bestemte retning, som de vil have det over i. Det skal der sættes en stopper for, alle steder hvor vi kan komme af sted med det, men lad os sørge for, at vi ikke samtidig stopper en udvikling, som vi alle sammen ved er helt nødvendig, og fru Hanne Reintoft har fuldstændig ret i, at er der noget, dette land ikke har råd til, så er det at stoppe op for enhver bestræbelse, hvorved vi gør flere folk endnu dygtigere, end de er i forvejen, og vi derved

[Erhard Jakobsen.]

bliver endnu bedre i stand til at klare os i den store internationale konkurrence.

Steen Folke (VS):

Siden oprettelsen har Roskilde universitetscenter været udsat for en voldsom reaktionær hetz. Gang på gang er det lykkedes borgerlige politikere, borgerlige blade at piske en stemning op mod dette forsøg på at opbygge en mere tidssvarende form for universitet, og denne gang har hetzen fået resultat, beklageligvis.

Formålet med oprettelsen af RUC var i virkeligheden blot på forsøgsbasis at ajourføre en universitetsuddannelse, som længe havde haltet langt efter erhvervsudviklingen og samfundsudviklingen i det hele taget. De gamle universiteter i København og Århus har længe været for akademiske og eliteprægede, og de kandidater, der blev udklækket, har ikke svaret til statens og erhvervslivets behov for højt uddannet arbejdskraft.

Erhvervslivets såkaldt dynamiske topledere har for længst indset, at den hastige teknologiske udvikling stiller helt nye krav til arbejdskraften: fleksibilitet og overblik er blevet vigtigere end specialisering, selvstændig tænkning vigtigere end autoritetstro.

RUC og de andre universitetscentre er forsøgt på at imødekomme erhvervslivets og statens ændrede behov. I stedet for snævre discipliner har man på RUC arbejdet med brede samfundsmæssige problemfelter. I stedet for lærerstyret indtæring arbejder man med deltagerstyret gruppearbejde; så vidt så godt.

Men medaljen har en bagside set fra kapitalens og statens synspunkt. For at nå de mål, jeg har antydnet her, kan det ikke undgås, at de studerende får langt større indflydelse end sædvanlig på deres eget studium. Denne medindflydelse er af en del studerende på RUC blevet brugt til at arbejde mere samfundskritisk, og det var naturligvis ikke meningen. Kravet om samfundsrelevans kan fortolkes på to måder: hvad der er relevant for kapitalen, er ikke nødvendigvis relevant for lønarbejderne, og omvendt. En del projektarbejder har f. eks. beskæftiget sig med arbejdsmiljøproblemer og forureningsproblemer og påvist deres sammenhæng med den kapitalistiske produktions-

proces. Her må de borgerlige anstændigvis sige fra, den slags er ensidig marxistisk indoktrinering.

De borgerlige har for nylig fået værdifuld bistand fra to socialdemokratiske professorer, Erling Olsen og Bent Rold Andersen, som det har været fremført også i debatten i dag. Professor Erling Olsen har i stærk polemisk form og professor Rold Andersen mere argumenteret rettet en omfattende kritik mod uddannelserne ved centeret.

Det er erkendt af RUCs egen ledelse, at der har været og sikkert fortsat vil være en lang række problemer med at få et eksperiment som RUC til at fungere ordentligt. De reaktionære har taget kritikken som anledning til at forsøge at få nedlagt RUC, sat det under administration eller noget i den retning, og i dag behandler vi to forslag af den skuffe. Men det har jo allerede vist sig, og det er også fremgået klart af debatten i dag, at ingen af disse forslag vil blive gennemført.

Derimod er det lykkedes at få foretaget et indgreb, hvis resultat vil blive indførelse af politisk censur over for marxistiske tendenser i forskning og undervisning. Det er naturligvis ikke den erklærede hensigt med ministerielle indgreb, men fru Gerda Møller har i dag meget tydeligt givet udtryk for den hensigt ved sin omtale af, at man altså beskæftigede sig med imperialismen og med klassekamp og den slags, som ikke kom et fagligt studium ved; deri lå den helt klart udtalte hensigt og det synspunkt, at marxistiske synspunkter skulle udelukkes fra viden skaben, fra forskningen og fra undervisningen. Det er ikke den erklærede hensigt med de indgreb, der er foretaget, men der er ingen tvivl om, at noget i den retning vil blive en konsekvens af disse indgreb.

Når indgrebene trods alt alligevel ikke er blevet værre, end de er, og altså ikke er gået i retning af f. eks. at nedlægge eller afvikle RUC, er det, fordi de øvrige ingredienser i RUC, som jeg har omtalt her, i virkeligheden er i kapitalens og i statens interesse; det er kun disse marxistiske vildskud, man vil til livs for at sikre, at det foregår på et ordentligt borgerligt grundlag, hvad der foregår af undervisning og forskning på RUC.

Det indgreb, som blev foretaget her i marts måned, har jo ikke været debatteret i folketingssalen, og derfor vil jeg lige knytte

[Steen Folke.]

nogle bemærkninger til det. Det var en usædvanlig hårdhændet procedure over for en højere læreanstalt, det indgreb, der blev trykket ned over centeret. Ministeren har i sit svar til Roskilde universitetscenter, der beskriver dette indgreb, sagt, at der var bred tilslutning til indgrebet i undervisningsudvalget, og det er givetvis beklageligt nok rigtigt. Men da det nu står der, vil jeg gerne understrege, at ministeren ikke har haft tilslutning fra VS til det indgreb, der blev foretaget. Jeg forstod ikke helt, men fornemmede på SF's og DKP's ordførere i dag, at man for så vidt så med sympati på de indgreb, der er foretaget. Jeg vil gerne understrege, at det gælder altså ikke VS.

Vi mener, at de udvalg, der blev nedsat vedrørende basisuddannelser, blev nedsat på en ganske usædvanlig måde, hvor ministeren og ministeriet jo ikke blot udpegede formand og ministerielle repræsentanter, men også udpegede centerets repræsentanter i udvalgene, og for så vidt har studenterne ret — fru Gerda Møller citerede nogle studerende, der gjorde rede for det — i, at de, der sidder i staben ved Roskilde universitetscenter, de, der sidder i disse faglige udvalg, ikke er centerets repræsentanter, de er nemlig udpeget af ministeren.

Men ud over denne udvælgelsesprocedure og det, som den har givet anledning til, nemlig at disse udvalg er sammensat på en måde, hvorom man ved, at der i høj grad er lagt vægt på at få medlemmer i udvalgene, som er kendte modstandere af den problemorienterede form for basisuddannelse på RUC, ud over det mener jeg, det er helt oplagt, at sigtet altså nu er — og det erkendes for så vidt — at nu skal der indføres en mere disciplineret form for basisuddannelse i stedet for, altså noget, som efter vores mening oplagt er et skridt i en forkert retning.

Derudover er det særdeles skadeligt for studierne, at man har indført eksamen ikke blot efter basisuddannelsens afslutning, men sågar efter kun ét års studium; det vil være med til at slå uddannelsen og det reelle studium i stykker, det er jeg overhovedet ikke i tvivl om. Der er andre indgreb, der hørte med, der er dette med indgrebet over for undervisningsassistenterne, som oven i købet ikke blot var et indgreb over for

RUC, men et indgreb, som nu er blevet udstrakt til også at gælde de øvrige universiteter og højere læreanstalter. Jeg vil godt henvise her til de udtalelser, der fremkom — det var vist i går — i forbindelse med konsistoriemødet ved Københavns universitet, hvor, så vidt jeg forstår, bl. a. rektor Thor A. Bak gjorde rede for, hvordan konsistorium ser dette indgreb som noget, der dels vil fordyre uddannelsen, dels gøre den ringere — for selv om borgerlige ikke kan forstå det, kan det udmærket være sådan, at studerende er bedre kvalificerede i visse tilfælde til at varetage en bestemt uddannelse end færdiguddannede. Sådan kan det rent faktisk være, og derfor er det urimeligt at påtvinge universiteterne at vælge en dårligere kvalificeret i en given situation.

Hele historien om RUC her er et lærestykke om det borgerlige frisinds endeligt. Jeg mener, at man klart må se det som en forløber for stadig større statslige indgreb i universitetsuddannelserne; for så vidt kan man sige, det harmonerer udmærket med H-planen, altså at selve oprettelsen af direktoratet for de videregående uddannelser i sig selv er et udtryk for, at staten i højere grad vil i gang med en strammere statslig planlægning og indblanding i alle højere uddannelser, herunder universitetsuddannelserne.

Jeg mener også, der nu er lagt op til et klart angreb på styrelsesloven. Vi har haft en styrelseslov, der gav de studerende en vis medbestemmelse, der gav universiteterne et vist selvstyre, og det er man i demokratiets hellige navn rede til at acceptere, så længe der ikke sker noget inden for disse rammer, som kan blive en udfordring for det samfund, staten administrerer. Det er sådan set essensen i indgrebene, der foregår for øjeblikket, og det viser lige præcis, hvor langt det borgerlige frisind, hvor langt den megen snak om demokrati rækker, den rækker altså lige dertil, hvor der sker noget, som er en udfordring over for magthaverne i samfundet. Så bliver der skredet ind nok så håndfast, så glemmer man fraserne om demokrati og medbestemmelse og alt det, som vi i øvrigt hører så meget om fra denne talerstol.

Eva Rothenborg (FP):

Hvis jeg skal forsøge at begrunde dybere, hvorfor fremskridtspartiet mener, det vil være det rigtigste på nuværende tidspunkt

[Eva Rothenborg.]

at nedlægge RUC, kan det gøres først og fremmest i 3 hovedpunkter.

Det første drejer sig om projekttitlerne, som også hr. Svend Andersen (Rosk.a.) i sit indlæg henviste til. Jeg vil gøre det høje ting opmærksom på, at de nævnte barnagtige projekttitler sammen med adskillige andre godbidder er beskrevet som omtalt i RUCs ugeavis og i centerets egne svar til undervisningsministeriet, og at papirerne ligger til gennemsyn for eventuelle interesserede hos hr. Svend Andersen (Rosk.a.) eller hos mig. Det er muligt, at de før omtalte projekter kan glæde børn og barnlige sjæle og alt det dér, men jeg har nu meget vanskeligt ved at forestille mig, hvilken slags tekstanalyse der kan ligge f. eks. i Anders And & co., da teksten som regel består af udtryk som „Hulk“, „Snøft“, „Hyl“, „Skrig“, „Gylp“ og den slags. Det må vel være ret begrænset, hvilken slags analyse man kan foretage af det.

Som andet punkt er der læreransættelserne på RUC, og jeg henviser i den forbindelse igen til professor Bent Rold Andersens rapport „Tre år på RUC“ fra marts måned og ikke mindst til det nuværende folketingsmedlem professor Erling Olsens brev, også fra marts, til rektor Bent Jørgensen. Jeg noterer med interesse, at hr. Erling Olsen ikke er til stede i tinget i dag, ellers kunne det have været interessant at opfordre ham, der, som alle ved, er den person i tinget, der uden tvivl har størst kendskab til de skandaløse forhold på centeret, til at bekræfte sine tidligere udtalelser, men han har jo klogeligt undladt at give møde i salen.

Men jeg skal citere fra det omtalte brev punkt 2: „En stor del af timelærerne er fagligt underlødige og tilsyneladende ansat ud fra rent politiske hensyn“, hvorefter der henvises til et appendiks B, som nærmere redegør for forholdene.

Det kunne også have været interessant at høre, hvad hr. Erling Olsen mener om det store antal professorater, der står ledige på RUC, set i sammenhæng med den næsten samlebåndagtige procedure, der anvendes ved ansættelse af sværme af epigonmarxistiske undervisningsassistenter og deltidslærere, der forestår den såkaldte undervisning i emner som f. eks. „klassekampen, hvem er vore venner, og hvem er vore fjender?“ Men

nu er man altså til min meget store beklagelse ikke kommet længere i undervisningsministeriet end til at overveje ansættelserne.

Når undervisningsministeren nævner eksaminerne med udefra udpegede censorer, må jeg sige, at det beklageligvis er en narresut, som ikke er andet, end hvad den er, for undervisningsministeren ved lige så godt som jeg, at med den autonomi, der hersker inden for de højere læreanstalter, er det op til dem at udpege censorerne, og undervisningsministeriets underskrift er kun en formalitet. Det står altså fuldstændig frit for RUC at udpege venner udefra til at komme ned og censurere sådan, som det passer i RUCs program.

Som punkt 3 kan jeg nævne den manglende studievejledning og normalplanerne, og når man nu gennemgår det materiale, der står til rådighed i sagen om de manglende studievejledninger og normalplaner på RUC, så virker det helt utroligt, at undervisningsministeriet overhovedet har sat den ministerielle bekendtgørelse i kraft vedrørende basisuddannelserne på RUC.

Under udarbejdelsen af bekendtgørelsen i løbet af 1973 gjorde ministeriet, som hr. Svend Andersen (Rosk.a.) påpegede det i sit indlæg, det til et absolut og ufravigeligt krav, at det konkrete faglige indhold i studierne skulle være meget nøje beskrevet i studievejledninger og normalplaner, før ministeriet ville godkende bekendtgørelsen. Jeg citerer fra undervisningsministeriets skrivelse, denne gang af 29. marts 1973, at det bemærkes, at en forudsætning for godkendelse af paragrafferne sådan og sådan indeholdende den ovenanførte præcisering vil være, at der i de normalplaner og studievejledninger, som skal udarbejdes, refereres for, hvilke teorier og metoder der refereres til. Og her kan igen også refereres til professor Erling Olsens brev, hvor han understreger studienævnenes manglende vilje til at opfylde de krav, som ministeriet har stillet.

Det konkrete faglige indhold i basisuddannelserne blev, som det vil være alle bekendt, ikke fastlagt, og alligevel satte undervisningsministeren, ganske vist under meget voldsomme protester, bekendtgørelsen i kraft i juni 1973. Og nu kommer så undervisningsministeren her igen med sin famøse redningsplan og påstår, at de nylig nedsatte faglige udvalg skulle være i stand

[Eva Rothenborg.]

til at indarbejde et konkret fagligt indhold i de såkaldte basisuddannelser. Tror undervisningsministeren virkelig i fuldt alvor på, at RUCs studienævn endelig vil godkende de faglige udvalgs indstillinger? Det kunne også have været interessant at høre, om hr. Erling Olsen havde tillid til, at det, som han selv benævner den gamle garde på RUC, og som stadig findes der, skulle komme til fornuft.

Hvad RUC og dets virke på såvel det ene som det andet område angår, kan det være fristende nu at citere en udtalelse af rektor Thor A. Bak i Universitetsavisen, hvori han indrømmer, at det har været ganske bekvemt, at forsøgene foregik dér snarere end hos os, Københavns universitet, og at der dér var vanskeligheder, som sagde sparto til vore. Endelig, slutter rektor Bak, er det jo heller ikke at foragte at have et bekvemt Australien, hvortil de besværligste universitetslærere kan udvandre. Og det var den samme mand, der i sommeren 1972 som formand for planlægningsrådet anbefalede oprettelsen af basisuddannelserne på RUC. Det trecifrede millionbeløb, som det eksperiment foreløbig har kostet de danske skatteydere, har åbenbart ikke bekymret rektor Bak.

Hr. Brøndsted glemmer ét krav, som venstre stillede i sit brev til undervisningsministeren her i foråret, og det krav var, at der ikke måtte være nogen halve løsninger. Den løsning, der er kommet, kalder jeg en halv eller måske kun en kvart løsning. Og når hr. Jens Kristian Hansen sætter sig som mål, at de studerende, der går ud fra RUC, skal stå lige med studerende fra andre uddannelsesinstitutioner, så vil jeg gerne have, at han forklarer, hvorledes det kan ske med de underlødige lærere, som hans egen partifælle har beskrevet i sin rapport.

Fru Kristine Heltberg synes, det ville være spændende at foretage en yderligere analyse af Anders And med specielt henblik på fremskridtspartiet og Joakim von And. Jeg synes, det er en glimrende sammenligning, for han ved i alt fald, hvordan man skal få overskud i kassen. Så kunne man jo samtidig lave en analyse med Bjørnebanden og SF; de er nemlig så flinke til at suge pengene ud af beholderen igen.

Censorerne har jeg været inde på. Jeg er

kun ked af at se, at centrum-demokraterne som sædvanlig er enige i alt det essentielle og velunderbyggede fornuftsbetonede, der er fremsat, og — også som sædvanlig — samtidig er imod det.

Det borgerlige frisinds endeligt, som hr. Steen Folke nævnte, er ikke det borgerlige frisinds endeligt, men det kan være farligt at uddelegere et ansvar, før man er sikker på, at et sådant ansvar kan administreres på en forsvarlig måde, og det synes jeg beklageligvis med al ønskelig tydelighed er sket ved RUC.

Jeg slutter med Bent Rold Andersens udtalelse: at basisuddannelsen administreres i strid med de nævnte paragraffer, og at § 5 er blevet administreret ud fra fortolkninger, der næppe ville kunne accepteres i undervisningsministeriet.

(Kort bemærkning).

Kristine Heltberg (SF):

Jeg skal ikke ulejlige tinget med andet end en ganske kort korrektion til hr. Steen Folke, som, til trods for at hans parti jo egentlig er repræsenteret i undervisningsudvalget, ikke synes at være klar over, at vi dér ligesom her fra talerstolen har udtrykt vores meget dybe bekymring over de forsøg, som fra ministerens side er gjort for, som det hedder, at bringe RUC på fode; så vidt jeg kan se, har jeg karakteriseret dem med udtrykket cirkelns kvadratur, men det er muligvis et ukendt udtryk for hr. Steen Folke.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Fru Hanne Reintoft nævnte, at fagbevægelsen støttede RUC. Nu ved vi jo godt alle sammen, at fagbevægelsen stort set altid støtter det, som socialdemokratiet går ind for, så det er sandelig bestemt ikke nogen garanti for, at det også er noget, som arbejderne går ind for.

Så sagde fru Hanne Reintoft videre, at fremskridtspartiet åbenbart gik ind for at nedlægge alle universiteter. Det gør vi ikke. Vi ønsker at nedlægge 51 fag inden for den humanistiske sektor inden for universitetsbyggeriet, og jeg nævnte udtrykkelig Amager, hvor det stort set udelukkende er humanistiske fag, der skal undervises i. Det ønsker vi ikke videreudbygget, og vi ønsker

[Svend Andersen (Roskilde amt).]
faktisk også Amager solgt så hurtigt som muligt.

Yderligere nævnte fru Hanne Reintoft, at universiteterne var noget, der bidrog til en produktivitetsforbedring her i samfundet. Jeg tror ærlig talt ikke, at de uddannelser — som man kalder det — som man spilder sin tid med i Roskilde universitetscenter, har forbedret nogen som helst produktivitet, tværtimod.

Fru Hanne Reintoft sagde videre, at der allerede var gjort et forsøg på at lave en reorganiseringsplan. Jeg vil derfor gerne spørge fru Hanne Reintoft: er det ikke sådan, at denne plan bare er udarbejdet af nogle tilfældige lærere og bestemt ikke er godkendt af studienævnene? Det ville jeg meget gerne have gjort helt klart.

Jeg vil yderligere gerne spørge undervisningsministeren: findes der en lov, der giver de af ministeren tilfældigt nedsatte udvalg magt til at gå imod styrelsesloven, dvs. tvinge studienævnene til at rette sig efter, hvad disse fagudvalg måtte finde frem til? Hvis en sådan lov ikke findes, vil jeg gerne spørge undervisningsministeren: hvordan sikrer hun så, at de gode ideer, som disse fagudvalg eventuelt måtte finde frem til, virkelig bliver gennemført på RUC, hvis studienævnene modsætter sig disse forbedringer?

Hanne Reintoft (DKP):

Beklageligvis kom hr. Steen Folke — jeg ved ikke, om det var frivilligt eller ufrivilligt — til at demonstrere nogle af de vanskeligheder, der er på RUC, nemlig denne meget ekstreme, evindelige mistænkeliggørelse af folk, man hellere skulle holde sammen med, når man bliver udsat for et reaktionært angreb, og jeg må derfor ligesom fru Kristine Heltberg understrege, at hvis man havde fulgt vores arbejde i folketingets undervisningsudvalg, ville man vide, at vi ikke bryder os om disse meget voldsomme initiativer, ligesom jeg har stået her og ganske klart sagt, at vi mente, RUC var et eksperiment, og at det skulle have tid og fred — dette gælder også hr. Svend Andersen (Rosk. a.) — til at løse sine problemer selv. Det var også derfor, jeg citerede af en rede- gørelse, som en gruppe lærere ganske rigtigt har forsøgt at udarbejde selv som grundlag

for en reorganisering, fordi man erkender visse fejl.

Det er meget flot, når man nu står og taler arbejderbevægelse, så afviser man også bare fagbevægelsen. Det er ganske typisk for hele debatten fra fremskridtspartiets side, at mens vi andre prøver at komme med noget konkret, et konkret eksempel, kommer man fra den side med påstande, mere eller mindre demagogiske og mere eller mindre smart sat op. Men det er faktisk en konkret ting, som ikke helt kan afvises, at fagbevægelsen i Roskilde også i lokalbladene dernede den ene gang efter den anden har understreget, at man havde et godt og rime- ligt samarbejde med RUC. Det kan da ikke bare afvises. Man kan synes om det eller ikke, jeg er godt klar over, at det ikke passer i fremskridtspartiets kram og den linje, man kører, men man kan da ikke bare afvise det, hvis man vil have nogen saglighed.

Så sagde man ganske klart, at man heller ikke vil have udbygget Københavns universitet. Vil man ikke udbygge vores universiteter, får vi en forringelse af hele vores videnskabelige niveau i Danmark, og det er vi i hvert fald ikke interesseret i.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) var jo i sit første indlæg præget af den meget store fordel, at han er ny i debatten, hvorfor han uden tøven gentog de til trivialitet fremførte argumenter. Jeg skal ikke bruge tid på at argumentere imod, da jeg ikke går ud fra, at det tjener noget som helst formål.

Jeg skal heller ikke yderligere kommentere de bemærkninger, hr. Svend Andersen (Rosk. a.) havde om medlemmerne af de faglige udvalg. De bemærkninger fortæller mere om hr. Svend Andersen (Rosk. a.) end om de udpegede medlemmer.

Så havde fru Gerda Møller nogle bemærkninger, som jeg kort skal kommentere. Jeg skal ikke kommentere bemærkningerne til styrelsesloven, den får vi jo til behandling en anden gang. Dernæst citerede fru Gerda Møller adskillige gange Bent Rold Andersens rapport, og jeg synes, det er vigtigt her at fremhæve, da også andre har været inde på denne rapport, at professor Bent Rold Andersen har erklæret sig tilfreds med de foranstaltninger, som jeg som undervisningsminister har foreslået, og at Bent Rold

[Undervisningsministeren.]

Andersen selv er indtrådt i et af de faglige udvalg, således at han også ad den vej har mulighed for at gøre de synspunkter gældende, som han fremførte i sin rapport.

Så var fru Gerda Møller også inde på, at der var lærere på Roskilde universitetscenter, der havde opfordret medlemmerne fra RUC til at udtræde af de faglige udvalg, og jeg føler her trang til at præcisere, at der ikke er nogen af medlemmerne fra Roskilde universitetscenter, der er udtrådt.

Så vil jeg godt tilslutte mig de bemærkninger, som hr. Brøndlund Nielsen kom med om Københavns universitet. Også jeg finder, at Københavns universitet er rigelig stort, og jeg fornåm lidt af samme indstilling, som jeg selv har, i hr. Brøndlund Niensens bemærkninger om, at var der noget problem, så var det, at det var for stort.

Så glædede det mig, at hr. Erhard Jakobsen gav udtryk for, at man havde tid til at afvente resultatet af de foranstaltninger, der nu er blevet sat i gang.

Hr. Steen Folke havde nogle bemærkninger om, at der var blevet gennemført en politisk censur ved de foranstaltede indgreb. Det må jeg på det skarpeste tilbagevise, og jeg må også konstatere, at der overhovedet ikke var det mindste argument for denne påstand.

Så var hr. Steen Folke også inde på, at vi ikke havde fået VS' tilslutning til disse indgreb, og her synes jeg, det er værd at fremhæve, at også VS var til stede i udvalget, og jeg hørte ikke nogen kraftig protest mod, at man nu foretog denne løsning. Dermed har jeg ikke sagt, at VS begejstret gav tilslutning, hvad adskillige andre partier har tilkendegivet at de heller ikke gjorde.

Til fru Eva Rothenborg blot den bemærkning i forbindelse med citaterne fra hr. Erling Olsen, at også hr. Erling Olsen har offentligt tilkendegivet, at han er tilfreds med de foranstaltninger, der nu er truffet over for Roskilde universitetscenter. Spørgsmålet om censorerne ved jeg at fru Eva Rothenborg har stillet spørgsmål om i uddannelsesudvalget. Hun ved også, at der er kommet et svar, og at dette svar går ud på, at det er inddraget i kommissoriet for de faglige udvalg, fordi jeg erkender, at der har været noget rigtigt i de problemer, fru Eva Rothenborg har rejst.

(Kort bemærkning).

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Jeg fik altså ikke noget svar på mit direkte spørgsmål. Jeg prøver at se, om det hjælper, hvis jeg gentager det én gang til.

Mit spørgsmål gik ud på: hvilken lov giver disse fagudvalg magt til at bryde styrelseslovens ord om, at ansvaret for udformningen af uddannelserne udelukkende påhviler studienævnene? Det står der i styrelsesloven. Og hvad hjælper det, at disse fagudvalg bliver enige om, at man skal gøre det og det, hvis studienævnene siger nej? Studienævnene består som bekendt af de yngre lærere samt eleverne på Roskilde universitetscenter. Men hvad hjælper det, at man nedsætter nogle fagudvalg, hvis ikke de har nogen magt til at gennemføre det, de måtte finde af gode ideer? Derfor spørger jeg for det første: hvilken lov giver disse fagudvalg denne magt? Og hvis der ikke er en sådan lov, så vil jeg gerne vide: hvordan vil undervisningsministeren da sikre, at fagudvalgenes ideer bliver gennemført eventuelt imod studienævnernes ønsker?

Gerda Møller (KF):

Jeg synes, det må være på sin plads at komme med nogle bemærkninger til nogle af de ordførere, der har været heroppe, og jeg vil da gerne starte med fru Inger Stilling Pedersen, som jeg først vil takke, fordi kristeligt folkeparti vil være med til at se på vores forslag i udvalget. Men ellers synes jeg jo nok, at det var en lidt vel flot bemærkning fra fru Inger Stilling Pedersen at komme med på sit partis vegne, fordi de tilfældigvis ikke eksisterede her i folketinget, da RUC blev oprettet, om ikke vi, der har været med til at stemme for den lov, ikke har et medansvar, og om vi ikke burde have grebet ind for lang tid siden. Nu vil jeg have lov til at sige til fru Inger Stilling Pedersen, at jeg gjorde jo i mit indlæg opmærksom på, at vi ikke følte, at de forudsætninger, der var til stede, da vi stemte for det lovforslag, er opfyldt. Jeg vil da også godt sige, at er der nogen, der har kritiseret det mere end netop det konservative folkeparti? Det var os, der begyndte på kritikken, og det synes jeg da skal huskes i den forbindelse. Så vil jeg da sige, at vi har jo ikke haft mulighed for at gribe ind, for vi har ikke været rege-

[Gerda Møller.]

ringsparti siden 1971. Det er andre, der har siddet ved magten, og man har altså kun, som jeg har sagt, ladet hånt om den kritik, som vi har rejst med meget, meget jævne mellemrum.

Jeg vil også godt sige, at dengang vi stemte for denne lov, som skulle være en aflastning for Københavns universitet, lå der nogle andre pædagogiske forudsætninger om, hvad der skulle foregå på Roskilde universitetscenter. De er blevet ændret undervejs, og det har vi intet ansvar for.

Til fru Hanne Reintoft vil jeg gerne sige, at vi er ikke hoppet på nogen vogn. Vi har hele tiden haft den samme indstilling, og efter at vi havde samrådet med undervisningsministeren, måtte vi have lov til lige at undersøge og overveje, hvilke foranstaltninger vi skulle foretage. Vi kunne jo ikke i samrådet få ønsket opfyldt om at få ændret styrelsesloven, og når både hr. Erhard Jakobsen og andre er inde på tidspunktet, ved jeg ikke rigtig, hvad det ligger i, men hvis det ligger i, at det er lidt sent, efter at disse foranstaltninger er sat i sving, så vil jeg da sige, at vi indleverede vort forslag til folketingsbeslutning den 18. marts i sekretariatet, selv om der står den 2. april på det. Det er ikke vores skyld, og det er heller ikke vores skyld, at det først så sent er kommet til behandling i denne sal. Vi har ikke kunnet arbejde hurtigere efter samrådet med ministeren den 5. marts, end at vi kunne fremsætte vores forslag den 18. marts.

Så vil jeg da godt have lov til at sige til hr. Steen Folke, som mente at kunne udlægge de konservative som nogle forfærdelig sorte reaktionære, fordi jeg omtalte den måde, som visse lærere demonstrerer deres politiske indstilling på i RUC-vejviseren, at det er en helt fejlagtig opfattelse, hr. Steen Folke dér har. Vi har ikke noget som helst imod, at man studerer marxisme og imperialism, og hvad det nu hedder alt sammen, hvis man gør det seriøst, men vi finder det helt uantageligt, at en bestemt politisk meningsterror skal indgå i alle fag, og det er i hvert fald det, der er sket for mange af fage-nes vedkommende nede på RUC.

Så må jeg måske have lov til at sige til undervisningsministeren, at det er meget udmærket, at professor Rold Andersen og professor Erling Olsen har erklæret sig til-

fredse, og at professor Rold Andersen selv er indtrådt i et af de faglige udvalg, men det behøver ikke at indicere, at vi andre er tilfredse, og man må da også nok undre sig over, at når professor Rold Andersen, der har rettet det meget, meget stærke angreb mod selve centeret, opstiller 5, jeg var lige ved at sige betingelser, men det var måske råd om, hvorledes man kunne rette det op, så får han ikke den ene af disse betingelser opfyldt, nemlig punkt 5, som drejer sig om stillingsopslagene og bedømmelsesudvalgene, netop de ting, som vi siger der burde laves om på, men som ministeren ikke er i stand til at lave om på, fordi vi så skal ændre styrelsesloven, og det vil ministeren ikke. Det er da også vældig godt, at ingen af de 9 lærere er udtrådt, det mener jeg bestemt heller ikke de skulle, men når jeg nævnede det, var det netop, fordi det siger noget om det studenterråd, der sidder ved RUC. Det tyder ikke meget på, at de har megen vilje til samarbejde med henblik på at få rettet centeret op igen.

Så vil jeg sige, for det fik jeg ikke sagt i første omgang, at vi kan ikke støtte fremskridtspartiets forslag. Vi mener at have et bestemt hensyn at måtte tage til de studerende på RUC. Derfor ønsker vi at afvikle det på den måde, som vi har stillet forslag om.

Når hr. Steen Folke var inde på, at det er en sørgelig måde, som vi går med til at forvalte det demokrati og den medbestemmelse på, som man mener der skal være på alle områder — og det mener vi også der skal være — så vil jeg da bare slutte med at sige, at jeg kan da kun beklage, at de studerende ikke alle vegne har forstået at administrere den medbestemmelse, som er tilstået dem, og det er da også beklageligt, at en så stor del af den ungdom, der er under uddannelse, ikke er tilstrækkelig politisk bevidst, så mindretallet får altså den afgørende indflydelse alle vegne. For jeg er sikker på, at var hele den danske studerende ungdom politisk bevidst, så havde vi jo ikke den nuværende sammensætning i de styrende organer, og så kunne vi have undgået alle disse foranstaltninger, som vi nu har måttet se os nødsaget til at iværksætte.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Jeg må lige sige til fru Gerda Møller, at

[Inger Stilling Pedersen.]

kristeligt folkeparti er ikke i tvivl om de konservatives indstilling hertil. Det, jeg mente, da jeg talte om ansvar, var, at når man har vedtaget denne lov, har man jo også vidst, på hvilke vilkår den skulle fungere. Jeg sagde også, at kristeligt folkeparti, selv om vi ikke var med til at vedtage loven, erkender vort ansvar og medansvar for det, der foregår derude, og at vi vil være med til at se på det. Kristeligt folkeparti mener, at Københavns universitet kan få gavn af Roskilde universitetscenter ved at overtage det, men vi mener på den anden side, at det, der er sat i gang, skal have lov til at vise, om det er effektivt, og det betyder altså ikke, at vi afviser det. Tværtimod kan vi tilslutte os tanken, men på den anden side må vi også give en mulighed for det, der er sat i gang.

Steen Folke (VS):

Fru Gerda Møllers forsikringer om, at hun stadig er i besiddelse af det borgerlige frisind, beroliger mig ikke. Jeg mener, at det er handlingerne og ikke hensigtserklæringerne, der tæller.

Til undervisningsministeren vil jeg sige, at jeg fastholder det, jeg sagde om, at konsekvensen af de indgreb, der foretages, bliver en politisk censur. Jeg mener, det er det, der vil ske i forbindelse med en indholdsstyring og disciplinorientering, og det, disse udvalg er nedsat for at foretage, er at ændre basisuddannelserne i den retning. Jeg mener, det er helt oplagt, at konsekvensen bliver en form for politisk censur.

Så siger undervisningsministeren, at vores repræsentant i undervisningsudvalget ikke har sagt fra over for dette. Nu er det ikke mig, der sidder i undervisningsudvalget, og derfor er jeg ikke i detaljer orienteret om, hvad der foregår i undervisningsudvalget, men jeg har lige spurgt hr. Sigsgaard og fået at vide, at det ikke er korrekt. Han siger, at han ganske klart har sagt fra over for de indgreb, der blev foretaget ved den lejlighed. Han har i øvrigt også oplyst mig om, at så vidt han erindrede, havde både SFs og DKPs repræsentanter i udvalget også sagt fra ved den lejlighed, og derfor vil jeg gerne sige, at jeg beklager, at jeg ligesom har tillagt nogen en holdning, som ikke er til stede. Men det, som mine bemærkninger må

ses på baggrund af, var det, der blev sagt af ordførerne i dag, fordi det er det, jeg har hørt og kunnet holde mig til, og da mener jeg ikke, at der blev sagt klart fra over for den form for opretning — nu har jeg ikke skrevet ned ordret, hvad der er blevet sagt — men over for det, som indgrebet sigter mod. Jeg vil derfor godt spørge direkte, for at få klarhed over det her, både SFs og DKPs repræsentanter, om man er tilhængere eller modstandere af det, som er hovedsigtet med dette indgreb overfladisk set, nemlig af noget i retning af større disciplinorientering i stedet for den problemorienterede basisuddannelse. Jeg vil godt høre, hvad SFs og DKPs holdning til det er.

Jens Kristian Hansen (S):

Der vil altid være kritik af et center som RUC, på den måde som det er opbygget, og i socialdemokratiet følger vi, hvad der sker ude på RUC, med meget stor opmærksomhed. Vi følger også hele tiden den kritik op, der er omkring centeret. Det er derfor uberegtiget, når fru Gerda Møller angriber undervisningsministeren og bliver ved med at grave i de ting, der ligger fra før den tid, vi havde samrådet i undervisningsudvalget med ministeren. Det bliver fru Gerda Møller ved med at grave frem, til trods for at fru Gerda Møller i daværende samråd ikke opponerede imod det, som ministeren fremkom med, og ikke modsatte sig de foranstaltninger, som ministeren ville sætte i gang over for RUC.

Men nu har man pludselig fået så travlt fra det konservative folkeparti. Jeg forstår ikke denne hast. Det er, som om der ikke må rettes op på disse ting derude. Nu skal man lige pludselig have fremsat dette forslag.

Jeg har bemærket, at fremskridtspartiet har kørt det helt store skyts frem i denne sag, og hr. Svend Andersen (Rosk. a.) soledede sig da også i en sand strøm af ord. Men jeg vil nok sige, at trods den store ordflo, som hr. Svend Andersen (Rosk. a.) fyrede af, var der ikke ret meget, der beviste berettigelsen af dette forslag, som fremskridtspartiet nu kommer frem med.

Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) slynger om sig med tal og de mange uhyrlige ting, der sker derude, og det dyre eksperiment, som disse stakkels arbejdere, som mit parti

[Jens Kristian Hansen.]

repræsenterer, skal betale. Jeg tror roligt, jeg kan sige til hr. Svend Andersen (Rosk. a.), at de mange arbejdere, som også er med til at betale skat, sikkert er meget glade for, at deres børn kan få lov til at deltage i et eksperiment som det, der foregår på RUC.

Vi fik ikke nogen forklaring på, hvad der skulle ske med de studerende, altså også de arbejderbørn, der går ude på RUC, hvis fremskridtspartiets forslag skulle gennemføres. Hvad skal de? Skal de bare ud i mørket? Eller hvad skal de?

Nu vel, fremskridtspartiet har også en vældig hast med at prøve at få gennemført dette forslag. Man kunne jo have en mistanke om, at de foranstaltninger, som undervisningsministeren har truffet, og de ting, som undervisningsministeren har sagt skulle gøres derude, ønsker fremskridtspartiet ikke gennemført. Der kunne nemlig så ske det, at RUC i stedet for den kritik, der rejses mod det, kunne få ros, altså at det virkelig, hvad vi både håber og tror, kommer til at fungere derude. Man vil måske komme så hurtigt, at man ikke kan nå at få det sat i gang. Det kunne man mistænke fremskridtspartiet for, når det fremsætter et sådant forslag.

Poul Dam (SF):

Jeg skal tillade mig at oplyse hr. Steen Folke om, at en påstand ikke bliver mere rigtig af at blive gentaget, heller ikke når det er hr. Steen Folke, der gør det. Men der er naturligvis en anden måde at gøre sig gældende på end ved at fremsætte urigtige påstande. Det er ved at fremsætte insinuerende spørgsmål. Et sådant stillede hr. Steen Folke til ordførerne for Danmarks kommunistiske parti og socialistisk folkeparti. Disse ordførere agter, så vidt jeg har forstået, ikke at svare. Det forstår jeg. Alle, der har hørt og ville høre med god vilje, ved, hvad disse partier mener, og der er ingen grund til, at VS her som så mange gange før stiller sig op som dem, der har den eneste sande lære.

(Kort bemærkning).

Gerda Møller (KF):

Det må jo stå for hr. Jens Kristian Han-

sens egen regning, hvis han mener, jeg har angrebet undervisningsministeren. Det mener jeg bestemt ikke jeg har gjort. Jeg har kommenteret de indlæg, som undervisningsministeren har haft.

Hr. Jens Kristian Hansen er forundret over, at vi først 12 eller 13 dage efter samrådet kommer med vores forslag om en afvikling af RUC, og at vi ikke under samrådet havde sagt fra. Hertil vil jeg da gerne sige, at nu foregik samrådet jo ikke på den måde, at der var nogen afstemning om sagen. Jeg har også erklæret, at jeg og mit parti er gået ind for de foranstaltninger, som undervisningsministeren træffer, men jeg vil da lige have lov til at gøre opmærksom på — og jeg går ud fra, at man har lov til at referere det, man selv har sagt — at jeg stillede det spørgsmål til undervisningsministeren i samrådet, om undervisningsministeren ville være med til at ændre styrelsesloven. For hvis undervisningsministeren ikke ville det, troede jeg ikke rigtig på, at alle disse foranstaltninger hjalp. Jeg fik et nej, og jeg fik også en begrundelse for ministerens nej, så jeg mener, at jeg på en måde deri har lagt min indstilling, at jeg var ikke sikker på, at jeg følte, at det her var nok. Så har vi undersøgt det, vi har vurderet det, og vi er kommet til, at vi ikke følte, det var nok.

Formanden:

Man har lov til at referere sig selv fra et udvalg, men ellers er det ikke god tone at referere fra udvalgene.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Til hr. Jens Kristian Hansen skal jeg sige, at jeg er meget rede og meget villig til at dokumentere hver enkelt af de påstande, jeg kom med i mit indlæg.

Når hr. Jens Kristian Hansen spørger, hvad disse mennesker skal lave, når de nu ikke skal studere på Roskilde universitetscenter, så er svaret, at de skal lave noget, der er lidt mere fornuftigt for voksne mennesker end at studere Anders And-blade i arbejdstiden.

Jeg savner stadig væk et svar fra undervisningsministeren på mit direkte spørgsmål. Jeg må altså konstatere, at undervisningsministeren simpelt hen indtager den særdeles besynderlige attitude, at hun fuld-

[Svend Andersen (Roskilde amt).]
stændig nægter at svare på et direkte spørgsmål, som jeg nu har stillet flere gange.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Hr. Poul Dam kan spare sig sine forargede bemærkninger, sin forargede holdning. Jeg stillede et konkret spørgsmål til SFs og DKPs ordførere om deres holdning til disciplinorienterede basisuddannelser i stedet for de problemorienterede. Det var ikke et spørgsmål, der var grebet ud af luften, det havde basis i ting, der blev sagt, klarest nok af fru Hanne Reintoft, der snakkede om ændringer, som gik i retning af det mere disciplinorienterede. Derfor bad jeg om at få et klart svar, men jeg konstaterer altså, at det ønsker man ikke at give.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Hvis hr. Svend Andersen (Rosk. a.) havde haft tid til at vente, havde han også fået sit svar, men han havde jo meget travlt med at komme på talerstolen igen, derfor får han først svaret nu.

Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) spørger, vel lidt omskrevet, om det overhovedet er muligt at gennemføre nogle af de ting, der nu er sat i gang. Jeg kan ganske berolige hr. Svend Andersen (Rosk. a.) med, at de fornødne foranstaltninger kan foretages, og at styrelsesloven giver ministeren bemyndigelse til at fastlægge bekendtgørelsen for uddannelserne ved Roskilde universitetscenter.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om forbud mod salg af stærke drikke

til personer, der ikke er fyldt 18 år [af Inge Krogh m. fl.].

(Andre selvstændige forslag nr. XXV. Fremsat 7/3 75).

Forslaget sattes til forhandling.

Formanden:

Handelsministeren vil svare på indenrigsministerens vegne.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Før vi fik den nuværende restaurationslov, har vi i alt haft 4 egentlige beværterlove, hvoraf den første kom i 1912. I samtlige disse love har der været et forbud imod, at der fra købmandsbutikker, brugsforeninger o. lign. blev udleveret stærke drikke til unge mennesker, for så vidt der var grund til at formode, at de pågældende agtede at anvende varerne til eget forbrug. Aldersgrænsen var i de sidste 3 love fastsat til 18 år, hvorimod den i 1912-loven lå på 16 år.

Dette forbud blev ikke opretholdt ved den nye restaurationslov, der trådte i kraft den 1. april 1970. Denne lov angik alene den egentlige restaurations- og hotelnæring, i modsætning til hvad der var tilfældet med de tidligere beværterlove, der også omfattede almindelig detailhandel med stærke drikke. En opretholdelse af forbuddet ville derfor ikke have nogen naturlig placering i restaurationsloven.

Imidlertid var det opfattelsen i det beværterlovudvalg, hvis betænkning dannede grundlaget for udkastet til restaurationsloven, at det indtil da bestående forbud ikke havde vist sig særlig effektivt. Under alle omstændigheder var det et yderst begrænset antal tiltalesager, der i årenes løb havde været rejst mod næringsdrivende for overtrædelse af forbuddet. Udvalget fandt derfor heller ikke anledning til at foreslå, at forbuddet blev opretholdt under anden lovgivning.

Jeg erindrer om, at en af forslagsstillerne, fru Inger Stilling Pedersen, i sidste folketingssamling den 16. oktober 1974 spurgte den tidligere handelsminister, om man ville tage skridt til at indskrænke eller forbyde butikssalg af øl og spiritus til unge mennesker under 18 år, jfr. Folketingstidende 1974-75, sp. 690-92. I sin besvarelse gav den daværende handelsminister udtryk for tvivl